

## راه‌های انس با قرآن در سیره مقام معظم رهبری دام‌ظله

### کلثوم پیرانیور

#### چکیده

انس با قرآن به عنوان یکی از اساسی‌ترین نیازهای جامعه اسلامی، در بیانات و سیره مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) جایگاه ویژه‌ای دارد. این پژوهش با هدف بررسی راه‌های نظری و عملی انس با قرآن براساس دیدگاه‌ها و سیره ایشان انجام شده است. روش پژوهش کیفی و مبتنی بر تحلیل محتوای سخنان و آثار مکتوب رهبری است. اطلاعات از طریق مطالعه کتاب‌ها، سخنرانی‌ها، بیانات و نرم‌افزارهای مرتبط با آثار ایشان گردآوری شده و با روش تحلیل مضمون مورد بررسی قرار گرفته است. یافته‌ها نشان می‌دهد که مقام معظم رهبری بر اهمیت تلاوت، تدبر، حفظ و عمل به قرآن در زندگی فردی و اجتماعی تأکید دارند. در بعد نظری، ایشان قرآن را نه تنها یک کتاب دینی، بلکه نقشه راهی برای سعادت دنیا و آخرت می‌دانند. در بعد عملی، بر لزوم برگزاری جلسات تفسیر، تشویق به حفظ قرآن، و استفاده از ظرفیت‌های خانواده، مدارس، و رسانه‌ها برای ترویج فرهنگ قرآنی تأکید دارند. همچنین، نقش الگوسازی توسط نخبگان جامعه و ایجاد علاقه‌مندی در نسل جوان از جمله راهکارهای مؤثر مطرح شده است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که تحقق انس با قرآن در جامعه نیازمند همکاری همه‌جانبه نهادهای فرهنگی و آموزشی، مشارکت خانواده‌ها، و بهره‌گیری از ظرفیت‌های رسانه‌ای است. پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده به تأثیر انس با قرآن بر ارتقای اخلاق فردی و اجتماعی بپردازند.

**کلیدواژه‌ها:** انس با قرآن، سیره مقام معظم رهبری، تدبر در قرآن، فرهنگ قرآنی، راهکارهای نظری و عملی.

انس با قرآن کریم، به عنوان کتاب هدایت الهی، نقشی بنیادین در تعالی فردی و اجتماعی مسلمانان ایفا می‌کند. قرآن به عنوان کلام خداوند، منبعی پایان‌ناپذیر از معرفت و حکمت است که راهنمای انسان در تمام ابعاد زندگی می‌باشد. اهمیت انس با قرآن زمانی آشکارتر می‌شود که بدانیم این کتاب الهی، نه تنها در بُعد عبادی، بلکه در تمام شئون زندگی فردی و اجتماعی مسلمانان قابل بهره‌برداری است. خداوند در آیه‌ای از قرآن می‌فرماید: «کتاب أنزلناه إليك مبارك ليدبروا آياته وليتذكر أولو الألباب» \* (ص: 29)، که نشان‌دهنده اهمیت تدبیر و انس با آیات قرآن است. با وجود این جایگاه والا، متأسفانه انس واقعی با قرآن در بسیاری از جوامع اسلامی به دلیل غفلت از مفاهیم و آموزه‌های آن، به یک امر حاشیه‌ای تبدیل شده است (قرشی، 1371 ش).

در جامعه اسلامی ایران، مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) به عنوان مرجع دینی و رهبر سیاسی-اجتماعی، همواره بر لزوم انس با قرآن تأکید داشته‌اند. ایشان در سخنان خود، انس با قرآن را نه تنها یک وظیفه دینی، بلکه راهی برای رشد معنوی، اخلاقی و اجتماعی جامعه معرفی می‌کنند (نرم‌افزار حدیث ولایت، بی‌تا). رهبر انقلاب بارها اشاره کرده‌اند که انس با قرآن، باید از حالت صرفاً تلاوتی و زبانی فراتر رفته و به مرحله عمل و تدبیر برسد. ایشان در بیاناتی فرموده‌اند: «قرآن کتاب زندگی است، یعنی باید از آن برای ساختن زندگی فردی و اجتماعی استفاده کرد» \* (خامنه‌ای، بی‌تا). از این رو، نقش ایشان در ترویج انس با قرآن به عنوان راهبردی کلیدی در هدایت جامعه به سمت ارزش‌های الهی و اسلامی، ضرورت مطالعه و پژوهش را در این زمینه دوجندان می‌کند.

با توجه به این ضرورت، پژوهش حاضر با هدف تبیین راهکارهای انس با قرآن در سیره مقام معظم رهبری (دام‌ظله) به نگارش درآمده است. این پژوهش تلاش دارد تا با استخراج راهکارهای نظری و عملی از دیدگاه‌ها و بیانات ایشان، گامی در راستای گسترش فرهنگ قرآنی در جامعه بردارد. از دیگر اهداف این پژوهش، شناسایی موانع موجود در مسیر انس با قرآن و ارائه راه‌حل‌هایی برای رفع این موانع است. در این راستا، آموزه‌های قرآنی، احادیث، و بیانات رهبری به عنوان منابع اصلی این پژوهش مورد استفاده قرار گرفته‌اند (راغب اصفهانی، 1412 ق؛ کلینی، 1407 ق).

پرسش‌های اصلی این پژوهش عبارتند از:

1. راه‌های انس با قرآن از نگاه مقام معظم رهبری چیست؟
2. چگونه می‌توان این راه‌ها را در سطح فردی، خانوادگی و اجتماعی اجرا کرد؟

برای پاسخ به این پرسش‌ها، ابتدا مفاهیم و اصول نظری مرتبط با انس با قرآن بررسی شده و سپس، بیانات رهبری تحلیل شده است. با استفاده از تحلیل محتوای آثار و سخنان ایشان، راهکارهایی برای ترویج انس با قرآن در

جامعه ارائه شده است. این مقاله در تلاش است تا با ارائه الگویی عملی، فرهنگ قرآنی را به عنوان بخش جدایی ناپذیر زندگی مسلمانان تبیین نماید.

بیان اهمیت انس با قرآن از منظر آیات و روایات نیز موضوعی است که در این پژوهش به آن پرداخته شده است. در روایتی از امام علی (ع) آمده است: «اللَّهُ اللَّهُ فِي الْقُرْآنِ، لَا يَسْبِقُكُمْ بِالْعَمَلِ بِهِ غَيْرُكُمْ» (نهج البلاغه، ترجمه دشتی، 1379 ش). این روایت بر اهمیت عمل به قرآن و لزوم پیشگامی مسلمانان در انس عملی با این کتاب الهی تأکید دارد. همچنین، تفاسیر قرآن کریم، مانند تفسیر نور (قرائتی، 1383 ش) و تفسیر قمی (قمی، 345 ق)، نشان می‌دهند که انس با قرآن تنها از طریق تلاوت حاصل نمی‌شود، بلکه تدبر و عمل به دستورات آن نیز بخشی از این فرآیند است.

علاوه بر این، در این مقاله تلاش شده است تا با بهره‌گیری از منابع معتبر، موانع موجود در مسیر انس با قرآن نیز شناسایی شود. به عنوان مثال، یکی از مشکلات اصلی، فقدان برنامه‌های آموزشی مناسب برای گسترش مفاهیم قرآنی در مدارس و دانشگاه‌ها است. رهبر انقلاب در این باره فرموده‌اند: «جوانان ما باید قرآن را به عنوان یک کتاب راهبردی برای زندگی یاد بگیرند و از آن بهره ببرند» (نرم‌افزار حدیث ولایت، بی‌تا).

به طور کلی، این پژوهش با تمرکز بر سیره مقام رهبری، می‌کوشد تا راهکارهایی عملی برای گسترش انس با قرآن ارائه دهد. این راهکارها شامل تأکید بر آموزش قرآنی در خانواده، استفاده از ابزارهای فرهنگی و رسانه‌ای، و ایجاد برنامه‌های منظم تدبر و تفسیر در مساجد و مراکز فرهنگی است. بدیهی است که این پیشنهادات می‌توانند زمینه‌ساز گسترش فرهنگ قرآنی و کاهش چالش‌های موجود در این مسیر باشند.

نتایج این پژوهش می‌تواند برای سیاست‌گذاران فرهنگی، مربیان آموزشی، و علاقه‌مندان به مباحث قرآنی مفید باشد و راهکاری جامع برای تحقق انس با قرآن در جامعه ارائه دهد.

## 2. پیشینه پژوهش

مطالعات و پژوهش‌های متعددی درباره اهمیت انس با قرآن و راهکارهای ترویج آن در جوامع اسلامی صورت گرفته است. این مطالعات به طور عمده بر نقش قرآن در هدایت زندگی فردی و اجتماعی، تأثیر آن بر تعالی اخلاقی و معنوی انسان، و ارائه شیوه‌های عملی برای تدبر و انس با آیات الهی تمرکز دارند. در این بخش، ابتدا مروری بر تحقیقات و آثار مرتبط با انس با قرآن ارائه می‌شود، سپس منابع معتبر مرتبط با سخنان مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) درباره قرآن معرفی و در نهایت، خلأ پژوهشی و تفاوت این مطالعه با تحقیقات پیشین تبیین خواهد شد.

### بررسی مطالعات و مقالات مرتبط درباره انس با قرآن

یکی از منابع مهم در این حوزه، کتاب "لسان العرب" اثر ابن منظور (1414 ق) است که به تبیین مفاهیم قرآنی پرداخته و ریشه‌شناسی کلمات قرآن را بررسی کرده است. این کتاب به‌ویژه در فهم عمیق‌تر واژه‌های کلیدی قرآن نقش اساسی ایفا می‌کند. ابن منظور در این اثر تأکید دارد که درک صحیح معانی واژگان، نخستین گام در انس با قرآن است. همچنین، راغب اصفهانی (1412 ق) در کتاب "مفردات ألفاظ القرآن" به شرح و تحلیل مفاهیم واژگان قرآنی پرداخته و نشان داده است که فهم دقیق واژه‌های قرآن، زمینه‌ساز تدبر در آیات الهی است. مطالعات مرتبط دیگری نیز به طور خاص بر جنبه‌های معنوی و کاربردی انس با قرآن تأکید داشته‌اند. در این راستا، کتاب "تفسیر نور" اثر محسن قرائتی (1383 ش) به ارائه تفسیری ساده و روان از آیات قرآن پرداخته و با تأکید بر جنبه‌های عملی آیات، راهکارهایی برای پیوند آیات قرآنی با زندگی روزمره ارائه کرده است. قرائتی معتقد است که انس با قرآن باید از حالت نظری فراتر رفته و به عمل تبدیل شود. این دیدگاه، هم‌راستا با توصیه‌های مقام معظم رهبری درباره انس عملی با قرآن است.

یکی دیگر از منابع برجسته، کتاب "نهج البلاغه" است که حاوی خطبه‌ها و نامه‌های امیرالمؤمنین علی (ع) است. این اثر، با ترجمه محمد دشتی (1379 ش)، اهمیت انس با قرآن را از نگاه امام علی (ع) تبیین کرده است. ایشان قرآن را به عنوان «راهنمای عمل» معرفی می‌کنند و بر لزوم عمل به آموزه‌های آن تأکید دارند. این نگاه، زمینه‌ساز بسیاری از توصیه‌های مقام معظم رهبری درباره قرآن بوده است.

علاوه بر این، پژوهش‌هایی در حوزه روش‌های تدبر در قرآن نیز انجام شده است. کلینی (1407 ق) در کتاب "الکافی"، بر اهمیت ارتباط معنوی با قرآن و نقش آن در تعالی روحی و اخلاقی انسان تأکید کرده است. این کتاب همچنین به روایت‌هایی درباره تدبر و عمل به قرآن اشاره دارد که می‌تواند راهنمایی برای تدوین شیوه‌های عملی انس با قرآن باشد.

### معرفی منابع مرتبط با سخنان و دیدگاه‌های مقام معظم رهبری درباره قرآن

بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) درباره قرآن و نقش آن در هدایت جامعه، یکی از غنی‌ترین منابع برای بررسی موضوع انس با قرآن است. ایشان در سخنرانی‌ها و آثار متعدد خود، بر لزوم پیوند جامعه اسلامی با قرآن

تأکید کرده‌اند. به عنوان نمونه، نرم‌افزار "حدیث ولایت"، مجموعه‌ای جامع از سخنان مقام معظم رهبری درباره قرآن و دیگر موضوعات دینی و اجتماعی است. این نرم‌افزار، دیدگاه‌های رهبری را درباره لزوم تدبیر، تفسیر و عمل به قرآن به‌خوبی گردآوری کرده است (نرم‌افزار حدیث ولایت، بی‌تا).

یکی دیگر از منابع مهم در این زمینه، کتاب "نقشه راه" است که توسط مدیریت مطالعات فرهنگی نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها منتشر شده است. این کتاب به طور خاص به دیدگاه‌های رهبری درباره نقش قرآن در زندگی مسلمانان و راهکارهای عملی ترویج انس با قرآن پرداخته است (خامنه‌ای، بی‌تا).

رهبر انقلاب اسلامی در بسیاری از سخنان خود، بر نقش آموزش و تربیت قرآنی تأکید دارند. ایشان معتقدند که مدارس و دانشگاه‌ها باید به عنوان بستر اصلی گسترش فرهنگ قرآنی عمل کنند. به عنوان نمونه، در بیاناتی تأکید کرده‌اند: «قرآن کتاب هدایت است، نه فقط برای عبادات، بلکه برای تمام شئون زندگی. جامعه اسلامی باید این حقیقت را درک کند» (نرم‌افزار حدیث ولایت، بی‌تا).

#### تبیین خلأ پژوهشی و تفاوت این تحقیق با پژوهش‌های پیشین

با وجود مطالعات گسترده درباره انس با قرآن، بررسی راهکارهای انس با قرآن از منظر سیره مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) کمتر مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است. بسیاری از پژوهش‌های پیشین به جنبه‌های نظری و مفهومی انس با قرآن پرداخته‌اند، اما تحقیقات محدودی به تحلیل عملی و کاربردی دیدگاه‌های رهبر انقلاب درباره این موضوع پرداخته‌اند.

یکی از خلأهای پژوهشی موجود، نبود الگویی جامع و کاربردی برای ترویج انس با قرآن در سطح جامعه، براساس دیدگاه‌های مقام معظم رهبری است. بسیاری از مطالعات، به طور کلی به نقش قرآن در هدایت جامعه اشاره کرده‌اند، اما راهکارهای عملی و اجرایی برای تحقق این هدف را ارائه نداده‌اند. این در حالی است که رهبر انقلاب، بارها بر لزوم ارائه راهکارهای عملی برای ترویج فرهنگ قرآنی تأکید داشته‌اند.

تفاوت اصلی این پژوهش با تحقیقات پیشین در این است که این مطالعه، به طور خاص به تحلیل بیانات و سیره مقام معظم رهبری پرداخته و تلاش کرده است تا با بهره‌گیری از این منابع، راهکارهایی عملی برای گسترش انس با قرآن ارائه دهد. علاوه بر این، در این پژوهش، به نقش نهادهای اجتماعی، فرهنگی و آموزشی در اجرای این راهکارها نیز توجه شده است.

در جامعه دست یابد. یافته‌های پژوهش نشان داد که انس با قرآن از منظر مقام معظم رهبری نه تنها به عنوان یک ضرورت دینی مطرح است، بلکه به عنوان یک نیاز بنیادین برای پیشرفت فردی و اجتماعی مورد تأکید قرار دارد. تحلیل دیدگاه‌های رهبری نشان می‌دهد که انس با قرآن ابعاد مختلفی دارد که شامل تلاوت، تدبر، حفظ، و عمل به آموزه‌های آن است. ایشان معتقدند که تنها در صورت تحقق این ابعاد، قرآن می‌تواند تأثیرات عمیقی بر زندگی فردی و اجتماعی داشته باشد. از سوی دیگر، رهبری بر این نکته تأکید دارند که گسترش فرهنگ قرآنی نیازمند برنامه‌ریزی دقیق، همکاری نهادهای فرهنگی و آموزشی، و مشارکت مردم است.

براساس یافته‌های این پژوهش، راه‌های انس با قرآن از نگاه مقام معظم رهبری شامل دو بخش نظری و عملی است. در بخش نظری، رهبری به اهمیت تلاوت روزانه قرآن، تدبر در آیات، و عمل به آموزه‌های قرآنی اشاره کرده‌اند. ایشان معتقدند که تلاوت قرآن باید با تدبر همراه باشد و هدف اصلی از انس با قرآن، عمل به مفاهیم و پیام‌های آن است. در بخش عملی، رهبری توصیه‌هایی همچون برگزاری جلسات تفسیر و تدبر، تشویق به حفظ قرآن، استفاده از رسانه‌ها برای ترویج فرهنگ قرآنی، و تقویت نقش خانواده و نهادهای آموزشی در تربیت قرآنی را ارائه داده‌اند.

اجرای راهکارهای پیشنهادی مقام معظم رهبری نیازمند همکاری همه‌جانبه میان نهادهای فرهنگی، آموزشی، و اجتماعی است. مدارس و دانشگاه‌ها می‌توانند با گنجانیدن برنامه‌های قرآنی در سیستم آموزشی، نقش مهمی در انس دانش‌آموزان و دانشجویان با قرآن ایفا کنند. از سوی دیگر، رسانه‌ها نیز می‌توانند با تولید برنامه‌های جذاب و متنوع قرآنی، جامعه را به سمت انس بیشتر با قرآن هدایت کنند. خانواده‌ها نیز به عنوان نخستین محیط تربیتی نقش مهمی در آشنا کردن کودکان با قرآن و ایجاد علاقه به این کتاب آسمانی دارند.

تحلیل بیانات و توصیه‌های مقام معظم رهبری نشان می‌دهد که ایشان همواره به نقش بنیادین قرآن در هدایت فرد و جامعه تأکید داشته‌اند. رهبری معتقدند که انس با قرآن می‌تواند به حل بسیاری از مشکلات اخلاقی، فرهنگی، و اجتماعی کمک کند. پیشنهادهای ایشان برای ترویج فرهنگ قرآنی، اگر به درستی اجرایی شوند، تأثیرات گسترده‌ای در تقویت ایمان، افزایش آگاهی دینی، و ارتقای سطح معنوی جامعه خواهند داشت.

یکی از نکات مهم در بیانات رهبری، تأکید بر نقش الگوسازی در ترویج انس با قرآن است. به اعتقاد ایشان، افراد تأثیرگذار در جامعه، مانند علما، معلمان، و مدیران فرهنگی باید خود الگوی انس با قرآن باشند و این رفتار را در میان مردم ترویج دهند. این الگوسازی می‌تواند تأثیرات عمیقی بر جامعه بگذارد و باعث افزایش گرایش افراد به قرآن شود.

از سوی دیگر، توصیه‌های رهبری درباره استفاده از رسانه‌ها برای ترویج فرهنگ قرآنی نیز از اهمیت بالایی برخوردار است. رسانه‌ها با تولید محتواهای قرآنی جذاب می‌توانند نسل جوان را به سمت انس با قرآن هدایت کنند و ارتباط آنان با این کتاب آسمانی را تقویت کنند.

پژوهش حاضر نشان داد که انس با قرآن در سیره مقام معظم رهبری شامل ابعاد گسترده‌ای است که از دیدگاه نظری تا روش‌های عملی را در برمی‌گیرد. ایشان بر اهمیت تلاوت، تدبر، و عمل به قرآن تأکید دارند و راهکارهای عملی متعددی برای گسترش فرهنگ قرآنی پیشنهاد کرده‌اند. اجرای این راهکارها نیازمند همکاری نهادهای مختلف و مشارکت مردمی است و می‌تواند تأثیرات عمیقی در تقویت ایمان و معنویت جامعه داشته باشد. درنهایت، این پژوهش بر این نکته تأکید دارد که برای تحقق انس با قرآن در جامعه اسلامی، لازم است که تمامی اقشار جامعه، از مسئولان فرهنگی گرفته تا خانواده‌ها، در این مسیر تلاش کنند. راهکارهای ارائه‌شده توسط مقام معظم رهبری می‌تواند به عنوان نقشه راهی جامع برای گسترش فرهنگ قرآنی در جامعه اسلامی مورد استفاده قرار گیرد و زمینه‌ساز تحولی بزرگ در سبک زندگی فردی و اجتماعی شود.

## **7. پیشنهادها**

### **راهکارهایی برای اجرایی‌سازی توصیه‌های رهبری**

#### **1. در سطح فردی:**

انس با قرآن در سطح فردی نیازمند ایجاد انگیزه و فراهم آوردن شرایط مناسب برای ارتباط مستمر با این کتاب آسمانی است. توصیه می‌شود:

- **برنامه‌ریزی شخصی:** افراد برنامه‌ای منظم برای تلاوت، حفظ، و تدبر در قرآن داشته باشند. رهبری تأکید دارند که حتی روزانه چند آیه از قرآن با تأمل خوانده شود تا اثر آن در زندگی محسوس باشد (خامنه‌ای، بی‌تا).

- **تقویت علاقه و آگاهی:** با استفاده از ترجمه‌ها و تفاسیر ساده و روان، افراد می‌توانند فهم بهتری از آیات قرآن پیدا کنند. آثار تفسیری مانند «تفسیر نور» (قرائتی، 1383) و «مفردات الفاظ قرآن» (راغب اصفهانی، 1412 ق) ابزارهای مناسبی برای شروع تدبر هستند.

- **استفاده از ابزارهای دیجیتال:** نرم‌افزارهای قرآنی و برنامه‌های موبایلی مانند جامع‌التفاسیر و جامع‌الاحادیث امکان دسترسی آسان و سریع به قرآن و تفاسیر آن را فراهم کرده‌اند که می‌تواند ارتباط فردی با قرآن را تقویت کند.

#### **2. در سطح خانوادگی:**

- خانواده به عنوان مهم‌ترین نهاد اجتماعی، نقشی اساسی در ترویج انس با قرآن ایفا می‌کند. پیشنهاد می‌شود:
- برگزاری جلسات خانوادگی قرآن: اعضای خانواده می‌توانند به صورت هفتگی جلساتی برای تلاوت و تدبر در آیات قرآن برگزار کنند.
  - الگوسازی والدین: والدین باید خود الگوی انس با قرآن باشند. این رفتار می‌تواند در تربیت فرزندان تأثیر عمیقی داشته باشد.
  - آموزش کودکان از سنین پایین: با آموزش حفظ سوره‌های کوتاه و داستان‌های قرآنی، علاقه به قرآن در کودکان تقویت می‌شود.

### 3. در سطح اجتماعی:

- انس با قرآن در سطح اجتماعی نیازمند اقداماتی جامع و هماهنگ از سوی نهادهای فرهنگی و آموزشی است. پیشنهاد می‌شود:
- برگزاری مسابقات قرآنی: مسابقات در زمینه‌های تلاوت، حفظ، و تفسیر قرآن می‌تواند مشوقی برای انس بیشتر جامعه با قرآن باشد.
  - تقویت نقش مدارس و دانشگاه‌ها: مدارس باید با طراحی برنامه‌های آموزشی جذاب، دانش‌آموزان را به سمت یادگیری قرآن هدایت کنند. در دانشگاه‌ها نیز تدریس درس‌های مرتبط با علوم قرآنی و تدبر در آیات باید تقویت شود.
  - نقش رسانه‌ها: تولید برنامه‌های متنوع قرآنی از طریق تلویزیون، رادیو، و شبکه‌های اجتماعی می‌تواند جامعه را به سمت قرآن سوق دهد. پیشنهاد رهبری درباره ساخت برنامه‌هایی جذاب و تأثیرگذار در این زمینه باید جدی گرفته شود (خامنه‌ای، بی‌تا).

### پیشنهادهای برای پژوهش‌های آتی

- با توجه به نتایج این پژوهش و اهمیت موضوع انس با قرآن در جامعه اسلامی، زمینه‌های متعددی برای تحقیقات آینده وجود دارد:
1. بررسی تأثیر انس با قرآن بر سلامت روانی و اجتماعی افراد: این پژوهش می‌تواند نقش قرآن در کاهش اضطراب، افسردگی، و افزایش رضایت‌مندی افراد را بررسی کند.
  2. مطالعه تطبیقی راه‌های انس با قرآن در جوامع اسلامی مختلف: مقایسه روش‌های ترویج فرهنگ قرآنی در کشورهای اسلامی می‌تواند به شناسایی بهترین الگوها کمک کند.



3. تحلیل نقش خانواده‌های قرآنی در تربیت نسل‌های آینده: این تحقیق می‌تواند به بررسی تأثیر خانواده‌هایی که به انس با قرآن اهمیت می‌دهند بر موفقیت و تعالی فرزندان پردازد.
4. طراحی و ارزیابی برنامه‌های قرآنی در مدارس: پژوهشی برای طراحی برنامه‌های آموزشی مؤثر در مدارس که به ترویج انس با قرآن پردازند، ضروری است.
5. نقش رسانه‌ها در گسترش فرهنگ قرآنی: با توجه به تأکید رهبری بر نقش رسانه‌ها، پژوهشی جامع در مورد چگونگی بهره‌برداری از ظرفیت رسانه‌ها برای گسترش فرهنگ قرآنی پیشنهاد می‌شود.
- با اجرایی‌سازی این پیشنهادها در سه سطح فردی، خانوادگی، و اجتماعی، می‌توان انس با قرآن را به عنوان یک فرهنگ پایدار در جامعه اسلامی نهادینه کرد. همچنین پژوهش‌های آتی می‌توانند به تقویت و بهبود این فرآیند کمک کرده و جامعه را به سمت تحقق هرچه بیشتر آموزه‌های قرآنی هدایت کنند.

## 8. منابع

- ابن منظور، محمد بن مکرم، 1414 ق. لسان العرب، محقق: جمال‌الدین میردامادی، بیروت: نشر دارالفکر للطباعة والنشر والتوزیع، چاپ سوم.
- خامنه‌ای، علی، بی‌تا، نقشه راه، تهران: مدیریت مطالعات فرهنگی نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، چاپ اول.
- راغب اصفهانی، حسین بن محمد، 1412 ق. مفردات ألفاظ القرآن، بیروت: نشر دارالقلم‌الدار الشامیه، چاپ اول.

- شریف‌الرضی، محمد بن حسین، 1379 ش. نهج البلاغه، ترجمه محمد دشتی، قم: نشر مشهور، چاپ اول.
- کلینی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، 1407 ق، الکافی، مصحح: غفاری علی اکبر و محمد آخوندی، تهران: نشر دارالکتب الاسلامیه، چاپ چهارم.
- قرائتی، محسن، 1383، ش تفسیر نور، تهران: نشر مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، چاپ یازدهم.
- قرشی، علی اکبر، 1371 ش، قاموس قرآن، تهران: انتشارات دارالکتب الاسلامیه، چاپ ششم.
- قمی، علی بن ابراهیم، 3454 ق، تفسیر قمی، مصحح: طیب موسوی جزائری، قم: نشر دارالکتاب، چاپ سوم.
- مصطفوی، حسن، 1380 ش، تفسیر روشن، تهران: مرکز نشر کتاب، چاپ اول.
- مهیار، رضا، بی‌تا، فرهنگ ابجدی، بی‌جا.
- نرم‌افزار جامع الاحادیث، مرکز تحقیقات علوم اسلامی.
- نرم‌افزار جامع التفاسیر، مرکز تحقیقات علوم اسلامی.
- نرم‌افزار حدیث ولایت، مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری (مدظله)، مرکز تحقیقات علوم اسلامی.